

Rukouspalvelukset. Kouluvuoden alkaessa ja päättyessä

Epistola

(Jaak. 3: 13 – 18)

”Veljet, kuka teistä on viisas ja ymmärtäväinen? Esittäköön hän osoitukseksi hyvästä vaelluksesta tekonsa, sävyisästi, niin kuin viisas tekee. Mutta jos teidän sydäntänne hallitsee katkera kateus ja riidanhalu, älkää vastoin totuutta kerskuko kuvitellulla viisaudellanne. Sellainen ei ole ylhäältä tulevaa viisautta, vaan maallista, ihmisistä tulevaa, pahojen henkien viisautta. Sillä siellä, missä kateus ja riidanhalu vallitsevat, on myös hillittömyyttä ja kaikenlaista paha. Mutta ylhäältä tuleva viisaus on puhdasta ja pyhää, ja niin se myös rakentaa rauhaa, se on lempeää ja sopuisaa, täynnä armahtavaisuutta ja hyviä hedelmiä, se on tasapuolista ja teeskentelemätöntä. Vanhurskauden siemen kylvetään rauhan tekoina, ja se tuottaa hedelmän niille, jotka rauhaa rakentavat.”

Seuraavaksi Jaakob siirtyy käsittelemään viisautta. Voi olla, että hän käsittelee tässä myös opettajan asemaa, mistä hän kirjoitti luvun kolme alussa. Juutalaisuudessa opettajaa pidettiin ”viisaana miehenä”.

”Kuka teistä on viisas ja ymmärtäväinen?” Tähän kysymykseen Jaakob vastaa seuraavissa jakeissa. Sisimmältään Jaakobin teksti on Vanhan testamentin viisauksäsitelyksen mukaista, mutta se muistuttaa myös Paavalin ensimmäisen Korinttilaiskirjeen lukuja 1 – 4.

Viisaus tulee esille ihmisen toiminnassa, sen on oltava sävyisää. Sävyisään käytökseen kuuluvat lempeys, maltillisuus, kohteliaisuus ja nöyryys. Nämä asiat korostuvat myös Jeesuksen ja apostoli Paavalin opetuksessa. ”Totuus” tarkoittaa tässä kristillisen opetuksen mukaista toimintaa, näin toimii viisas mies. Tässä jälleen tulee esille Jaakobin kirjeen pääteema, uskon on tultava näkyviin tekojen kautta.

Kristillisen viisauden vastakohtana on maallinen viisaus. Sitä on kateus ja riidanhalu, jota seuraa hillittömyys ja kaikenlainen paha. Nämä mainitut asiat löytyvät esimerkiksi apostoli Paavalin ”paheitten luettelosta” (2. Kor. 12: 20). Tällaisia luetteloita käytettiin opetuksen apuna.

Jaakob uudelleen toistaa, millaista on oikea viisaus: ”Ylhäältä tuleva viisaus on puhdasta ja pyhää, ja niin se rakentaa rauhaa, se on lempeää ja sopuisaa, täynnä armahtavaisuutta.” Jaakobin mukaan rauhan teoissa kylvetään ”vanhurskauden siemen”.

Evankeliumi

(Luuk. 2: 41 – 52)

”Siihen aikaan Jeesuksen vanhemmat menivät joka vuosi Jerusalemiin pääsiäisjuhille. Kun Jeesus oli tullut kahdentoista vuoden ikään, he taas juhlan aikaan matkasivat sinne, niin kuin tapa oli. Juhlapäivien päätyttyä he lähtivät paluumatkalle, mutta poika jäi vanhempien huomaamatta Jerusalemiin. Nämä luulivat hänen olevan matkaseurueessa ja kulkivat päivän matkan ennen kuin alkoivat haeskella häntä sukulaisten ja tuttavien joukosta. Kun he eivät löytäneet häntä, he palasivat Jerusalemiin jatkaen etsintäänsä. Kolmen päivän kuluttua he löysivät hänet temppelistä. Hän istui opettajien keskellä, kuunteli heitä ja teki heille kysymyksiä. Kaikki, jotka kuulivat mitä hän puhui, ihmettelivät hänen ymmärrystään ja hänen antamiaan vastauksia. Hänet nähdessään vanhemmat hämmästyivät kovasti, ja hänen äitinsä sanoi: ”Poikani, miksi teit meille tämän? Isäsi ja minä olemme etsineet sinua, ja me olimme jo huolissamme.” Jeesus vastasi heille: ”Mitä te minua etsitte? Ettekö tienneet, että minun tulee olla Isäni luona?” Mutta he eivät ymmärtäneet, mitä hän tällä tarkoitti. Jeesus lähti kotimatalle heidän kanssaan, tuli Nasaretiin ja oli heille kuuliainen. Kaiken, mitä oli tapahtunut, hänen äitinsä kätki sydämeensä. Jeesukselle karttui ikää ja viisautta; Jumalan ja ihmisten suosio seurasi häntä.”

Juutalainen pääsiäinen on yksi juutalaisten juhlista, jolloin tehtiin pyhiinvaellusmatka Jerusalemiin. Pääsiäisen viettämisen säännöt ovat Mooseksen kirjoissa (2. Moos. 23: 15, 17; 34: 23; 3. Moos. 23: 4 – 14; 5. Moos. 16: 1 - 8)).

Kanonisten evankeliumien joukossa tämä teksti on vain Luukkaalla. Jeesuksen lapsuudesta kanoniset evankeliumit eivät kerro muuta. Apokryfisissa evankeliumeissa on kertomuksia Jeesuksen lapsuudesta. Vanhassa testamentissa ensimmäisessä Samuelin kirjassa on kertomus, joka ennakoi Jeesuksen viemistä temppeliin. Siinä kerrotaan, kuinka temppelissä kasvatettavalle Samuelille ilmestyy Herra (vrt. 1. Sam. 3: 1 – 14).

Teksti korostaa Jeesuksen vanhempien uskollisuutta lain ohjeille: ”niin kuin tapa oli”. Tämä matka ennakoi Jeesuksen myöhemmin tekemää matkaa Jerusalemiin suorittamaan pelastusteko. Nähtävästi Jerusalemiin lähdettiin ja sieltä palattiin isompana ryhmänä. ”Juhlapäivien päätyttyä” osoittaa, että he olivat koko juhla-ajan, seitsemän päivää, Jerusalemissa. Vanhempien oletamus oli, että Jeesus on mukana heidän ryhmässään. Paluumatkalla, päivän matkanteon jälkeen, vanhemmat huolestuivat, sillä he eivät löytäneet Jeesusta.

Luukkaan evankeliumi alkaa varsinaisesti Jerusalemin temppelistä (vrt. Luuk. 1: 5 – 25). Nyt hän taas kertoo temppelistä. Luukkaan evankeliumi myös loppuu temppeliin kertoen opetuslapsista: ”He olivat alati temppelissä ja ylistivät Jumalaa” (Luuk. 24: 53).

Maria ja Joosef löysivät Jeesuksen temppelistä ”kolmen päivän kuluttua”. Kirkko näkee tässä viittauksen Jeesuksen haudassa olevaan aikaan.

Temppelissä Jeesus oli opettajien keskellä kuunnellen heitä ja kysyen heiltä. Läsnaolijat ”ihmettelivät hänen ymmärrystään”. Tästä asiasta Luukas oli kertonut jo aikaisemmin: ”Lapsi kasvoi, vahvistui ja täyttyi viisaudella” (Luuk. 2: 40).

Teksti sisältää mielenkiintoisia ajatuksia Joosefin isyydestä. Joosef, antamalla Jeesukselle nimen, tunnusti yhteiskunnan edessä isyytensä. Samalla hän hyvin tiesi enkelin kertomana, että hän ei ollut Jeesuksen isä. Jeesuksen äiti käyttää Joosefista sanaa isä heidän löydettyään pojan temppelistä. Nyt Jeesus paljastaa asian oikean laidan, kuka Hänen Isänsä on, vaikka läsnaolijat eivät sitä sillä hetkellä ymmärtäneet.

Vanhemmat olivat olleet huolissaan siitä, missä Jeesus on. Nyt Luukkaan evankeliumissa alkaa uusi osio. Tähän asti muut ovat kertoneet Jeesuksesta: Gabriel, Maria, Sakarias, enkelit, Simeon. Nyt Jeesus ensimmäistä kertaa puhuu ja kertoo, kuka hän on: ”Ettekö tienneet, että minun tulee olla Isäni luona?”. Temppeliä pidettiin Jumalan asuinsijana. Kertoessaan, että Jumala on Hänen Isänsä, Hän samalla kertoo olevansa Jumalan Poika. ”Tulee olla” kreikkalaisena verbinä on Luukkaan teksteissä yleinen. Evankeliumissa se on 18 kertaa, Apostolien tekojen kirjassa 22 kertaa. Se kertoo ”jumalallisesta pakosta”, uskollisuudesta kirjoitusten säädöksille tai profetioille, mukautumista Jumalan tahtoon. Tässä yhteydessä kyse on läheisestä yhteydestä Jeesuksen ja Jumalan välillä, mikä edellyttää kuuliaisuutta. ”Minun tulee olla Isäni luona” on osittain vaikeaselkoinen. Se voidaan suomentaa ”olla Isäni luona” tai ”olla osallinen Isäni tehtävissä” tai ”niiden kanssa, jotka kuuluvat Isälleni”.

Jeesuksen vanhemmat eivät ymmärrä sitä, että Jeesuksen suhde Jumalaan oli tärkeämpi kuin Hänen suhteensa vanhempiin. Tästä huolimatta Hän ”oli heille kuuliainen”. Tämä ennakoi Hänen kuuliaisuuttaan Jumalalle aina ristinkuolemaan asti. Kristuksen tehtävä on palvella. Maria kätki sydämeensä tapahtuneen. Marian kasvu uskossa tapahtuu miettimällä hänen poikansa kohtalon merkitystä.

Kertomus haastaa kahta ryhmää. Ensimmäisenä ovat Maria ja Joosef. Heidän tulee kasvaa ymmärryksessä siitä, kuka Marian Poika, Jeesus on. Mutta se haastaa myös ensimmäisen vuosisadan juutalais-kristityt ymmärtämään, että Jeesuksen opetus ja Jumalan pelastus on tarkoitettu kaikille kansoille.